

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен „ДОКТОР“ по Област на Висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8 Икономика, докторска програма: Икономика и управление(земеделие)

Автор на дисертационния труд: Васил Стойчев Стойчев

Тема на дисертационния труд: КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ НА МЛЕЧНОТО ГОВЕДОВЪДСТВО В БЪЛГАРИЯ

Изготвил становището: проф д-р Нели Андреева Бенчева

Актуалност на темата на дисертационния труд

Дисертационният труд се фокусира върху проблема на конкурентоспособността на млечното говедовъдство в България, като ключов фактор за неговото устойчиво развитие. Редица изследователи на сектора обобщават, че независимо от съществуващите процеси на уедряване и модернизация, все още не се отчитат производствени, технологични и икономически резултати, които водят до трайни тенденции на повишаване на неговата конкурентоспособност. Явно съществува необходимост от провеждане на задълбочени научни изследвания, които да разкрият предпоставките, причините както и да се посочат политики и модели, които могат да тласнат развитието на млечния сектор към производство на достатъчно по количество и качество краве мляко. И от тук, изследването и направените предложения за решаването на редица въпроси на производството и повишаване на конкурентоспособността на тази ценна суровина е в основата на създаване на високо качествени млечни продукти, с висока добавена стойност.

В този контекст възприемам и актуалността на представения дисертационен труд. Считаю, че докторантът представя достатъчно обективни аргументи, които определят актуалността на научно изследване на конкурентоспособността на млечното говедовъдство.

Структура и съдържание на дисертационния труд, характеристика на научните и изследователски резултати

Дисертационният труд е разработен в обем от 214 стандартни страници. Структурата на дисертационния труд е построена съобразно поставените цели и задачи на изследването. По отношение на съдържанието на дисертационния труд следва да посочим, че е постигнато добро и логично представяне на материала.

Трудът е структуриран по следния начин: въведение, четири глави, списък на използваната литература. Резултатите от емпиричните изследвания са илюстрирани на 18 таблици и 40 фигури. Те съдържат конкретни резултати, които поясняват и доказват верността на направените анализи, констатации и изводи.

В първа глава са разкрити теоретико-методологическите основи на изследване на конкурентоспособността в млечното говедовъдство, като са дефинирани важни категории, понятия и теоретични подходи при нейното изследване. Съществен принос на докторанта е направеният подробен критичен анализ на историческото развитие на млечното говедовъдство в България и аграрната политика в контекста на еволюцията на ЕИО/ЕС за развитието на пазара на сурово мляко. Това е позволило да се систематизират основните групи фактори, които влияят върху конкурентоспособността на производството на мляко. Задълбоченият теоретико-методологичен анализ е в основата на предложението на сценарийното планиране като ключов инструмент за стратегическо управление и развитие на млечния сектор.

Като цяло теоретико-методологичното проучване в първа глава е задълбочено и представлява необходимата основа за разработване на методическия подход на емпиричното изследване.

Втора глава е посветена на подробно представяне на методическите подходи за изследване на конкурентоспособността на млечното говедовъдство. Представени са методи за измерване на разкритата конкурентоспособност (ex-post); измерване и сравняване на международната конкурентоспособност; методи за определяне на детерминантите на конкурентоспособността, клъстерен анализ, специфични статистически показатели, индекси и коефициенти за анализ на конкурентоспособността.

Като приносен момент в тази глава приемам и разработената цялостна методика за изследване и анализ на конкурентоспособността на млечния сектор, която се прилага в процеса на изследване и анализ в трета и четвърта глава.

Считам, че методиката на дисертационното изследване и използваните методи за събиране и анализ на първични и вторични данни са избрани и приложени уместно и с необходимата сериозна аргументация.

В трета глава е направен обстоен анализ и характеристика на състоянието на конкурентоспособността в млечното говедовъдство. Особеностите на производство и влиянието на аграрната политика, развитието на пазара на сурово мляко както и въпросите на интеграция са разгледани поотделно за млечния сектор. Обобщени са и крайните резултати от проведеното изследване, като са разкрити основните проблеми на сектора. Главата завършва с категорични изводи, произтичащи от резултатите на изследването и насочващи към решаване на разкритите проблеми.

В глава четвърта са разработени и анализирани сценарии за конкурентоспособност и значимите фактори, които влияят върху нея. Особено внимание е отделено на анализа на сценариите за развитие на конкурентоспособността на млечното говедовъдство до 2030г.

В резултат на разработените сценарии, докторантът в четвърта глава достига до аргументирани изводи, имащи теоретична и практическа стойност относно бъдещото развитие на млечния сектор в България.

Следователно можем да посочим, че докторантът показва добри умения, солидни практически познания и способност за самостоятелно научно изследване и формулиране на точни изводи и препоръки.

Проект за автореферат

Представеният автореферат отразява коректно съдържанието на дисертационния труд. В него в синтезиран вид са изложени основни моменти от дисертацията: обща характеристика; съдържание и постройка на работата; научни приноси; публикации по дисертационния труд.

Принос на научните изследвания

Приемам представените от докторанта научни и научно-приложни приноси, като откроявам следните:

- Доразвити и обогатени са редица теоретични постановки за анализ на конкурентоспособността на млечното говедовъдство в светлината и на стратегическото управление.
- Разработен е специфичен подход за групиране на показателите в шест групи, които влияят на млечните стопанства.
- Направен е обширен историко-икономически анализ на развитието на млечното говедовъдство в България през призмата и на общия пазар на ЕС за периода 2007-2020.

- Разработена е цялостна методика за анализ на конкурентоспособността на млечния сектор, приложима за анализ на макро ниво и в други сектори на селското стопанство.
- Разработени са сценарии за развитие на факторите с най-голямо влияние върху конкурентоспособността в млечния сектор.
- Направени са конкретни предложения за разработване на политики и мерки за повишаване на конкурентоспособността в млечното говедовъдство и подобряване на информираността в сектора.

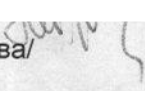
Заклучение

Като имам предвид цялостното изложение, считам, че дисертационният труд е с високи теоретични достойнства и практическа приложимост, съдържа ясно очертани приносни моменти, което ми дава основание да дам **положителна оценка**.

Позволявам си да предложа на Почитаемото Научно жури **да присъди на Васил Стойчев Стойчев** образователната и научна степен „**доктор**” по 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.8 Икономика, докторска програма: Икономика и управление(земеделие).

3.02.2026 г

Изготвил становище:

/Проф. д-р Нели Бенчева/

OPINION

on the dissertation for the acquisition of the educational and scientific degree
"DOCTOR" in the Field of Higher Education 3. Social, Economic and Legal Sciences,
professional field 3.8 Economics, doctoral program: Economics and Management (Agriculture)

Author of the dissertation: **Vasil Stoychev Stoychev**

Topic of the dissertation: COMPETITIVENESS OF DAIRY CATTLE FARMING IN BULGARIA

Prepared by: Prof. Dr. Nelly Andreeva Bencheva

Relevance of the topic of the dissertation

The dissertation focuses on the problem of the competitiveness of dairy cattle breeding in Bulgaria, as a key factor for its sustainable development. A number of researchers in the sector summarize that despite the existing processes of consolidation and modernization, production, technological and economic results are still not taken into account, which lead to lasting trends in increasing its competitiveness. There is clearly a need to conduct in-depth scientific research to reveal the prerequisites, reasons, as well as to indicate policies and models that can push the development of the dairy sector towards the production of sufficient quantity and quality of cow's milk. And from here, the research and the proposals made for solving a number of production issues and increasing the competitiveness of this valuable raw material are the basis for creating high-quality dairy products with high added value.

In this context, I also perceive the relevance of the presented dissertation. I believe that the doctoral student presents sufficiently objective arguments that determine the relevance of scientific research on the competitiveness of dairy cattle breeding.

Structure and content of the dissertation, characteristics of scientific and research results

The dissertation is developed in a volume of 214 standard pages. The structure of the dissertation is built in accordance with the set goals and objectives of the study. Regarding the content of the dissertation, we should point out that a good and logical presentation of the material has been achieved.

The work is structured as follows: introduction, four chapters, list of literature used. The results of the empirical research are illustrated in 18 tables and 40 figures. They contain specific results that clarify and prove the correctness of the analyses, findings and conclusions made.

The first chapter reveals the theoretical and methodological foundations of the study of competitiveness in dairy cattle breeding, defining important categories, concepts and theoretical approaches in its study. A significant contribution of the doctoral student is the detailed critical analysis of the historical development of dairy cattle breeding in Bulgaria and agricultural policy in the context of the evolution of the EEC/EU for the development of the raw milk market. This has allowed to systematize the main groups of factors that influence the competitiveness of milk production. The in-depth theoretical and methodological analysis is the basis for the proposal of scenario planning as a key tool for strategic management and development of the dairy sector.

Overall, the theoretical and methodological study in the first chapter is in-depth and represents the necessary basis for developing the methodological approach of the empirical study.

The second chapter is devoted to a detailed presentation of the methodological approaches for studying the competitiveness of dairy cattle breeding. Methods for measuring revealed competitiveness (ex-post) are presented; measurement and comparison of international competitiveness; methods for determining the determinants of competitiveness, cluster analysis, specific statistical indicators, indices and coefficients for analyzing competitiveness.

As a contributing point in this chapter, I also accept the developed comprehensive methodology for research and analysis of the competitiveness of the dairy sector, which is applied in the process of research and analysis in the third and fourth chapters.

I believe that the methodology of the dissertation research and the methods used for collecting and analyzing primary and secondary data have been selected and applied appropriately and with the necessary serious argumentation.

In the third chapter, a comprehensive analysis and characterization of the state of competitiveness in dairy cattle breeding is made. The peculiarities of production and the influence of agrarian policy, the development of the raw milk market, as well as integration issues are considered separately for the dairy sector. The final results of the conducted research are also summarized, revealing the main problems of the sector. The chapter ends with categorical conclusions arising from the results of the research and pointing to solving the revealed problems.

In the fourth chapter, scenarios for competitiveness and the significant factors that influence it are developed and analyzed. Particular attention is paid to the analysis of the scenarios for the development of the competitiveness of dairy cattle breeding by 2030.

As a result of the developed scenarios, the doctoral student in the fourth chapter reaches reasoned conclusions that have theoretical and practical value regarding the future development of the dairy sector in Bulgaria.

Therefore, we can indicate that the doctoral student demonstrates good skills, solid practical knowledge, and the ability to conduct independent scientific research and formulate accurate conclusions and recommendations.

Abstract Draft

The presented abstract correctly reflects the content of the dissertation. It summarizes the main points of the dissertation: general characteristics; content and structure of the work; scientific contributions; publications on the dissertation.

Contribution of scientific research

I accept the scientific and applied scientific contributions presented by the doctoral student, highlighting the following:

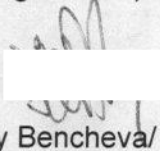
- A number of theoretical propositions for analyzing the competitiveness of dairy cattle breeding in the light of strategic management have been further developed and enriched.
- A specific approach has been developed for grouping indicators into six groups that affect dairy farms.
- An extensive historical and economic analysis of the development of dairy cattle breeding in Bulgaria through the prism of the EU common market for the period 2007-2020 has been carried out.
- A comprehensive methodology has been developed for analyzing the competitiveness of the dairy sector, applicable to analysis at the macro level and in other sectors of agriculture.
- Scenarios have been developed for the development of the factors with the greatest impact on competitiveness in the dairy sector.
- Specific proposals have been made for developing policies and measures to increase competitiveness in dairy cattle breeding and improve awareness in the sector.

Conclusion

Taking into account the overall presentation, I believe that the dissertation work has high theoretical merits and practical applicability, contains clearly outlined points of contribution, which gives me reason to give a positive assessment.

I would like to propose to the Honorable Scientific Jury to award Vasil Stoychev Stoychev the educational and scientific degree "doctor" in 3. Social, economic and legal sciences; professional field: 3.8 Economics, doctoral program: Economics and management (agriculture).

3.02.2026

Prepared by:
/Prof. Dr. Nelly Bencheva/